

Reserveret Post DK.

Husk !!!

Ved indbetaling af kontingent inden d. 1 marts, deltager du i lodtrækningen om 10 fl. god vin ved generalforsamlingen.

46.4

Hvidovre Lokalhistorie

21.ÅRGANG NR.1 FEBRUAR 2003

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB

	Indhold.
Kommende Aktiviteter	sd. 03.
Soldatertid i Avedøre	sd. 04.
Generalforsamling	sd.13.
Forslag til Vedtægtsændring	sd.17.
Avedørelejrens beliggenhed siden 1912	sd.20.
Klondyke uden Revolvere (omtale) sd.23.

Redaktion:
Per E. Hansen (ansv)
Dan Olsen, Benny Riisager.

Medlemsblad trykt i 650 eksp.
Deadline no.2-2003. 15 marts 2003.
Eftertryk tilladt mod tydelig kildeangivelse.
Post sendes til vor adresse på Rytterskolen.
ISSN 0902-3046.

Hvidovre lokalhistorisk Selskab.
Rytterskolen. Hvidovre Kirkeplads 1
2650 Hvidovre. Tlf.: 36 47 34 44.
e-mail: hvidovrerytterskole@mail.tele.dk
Hvidovre Kommunes Lokalhistorisk Arkiv.
Medborgerhuset Hvidovrevej 280
2650 Hvidovre. Tlf.: 36 39 21 81.
Åbent.: tirsdag/onsdag kl 13 - 16. Torsdag kl.16 - 19.
e-mail: lokalarkiv@mail.tele.dk

Historiens Hus Hvidovre

Alarmpladsen 3

Avedørelejren

Kommende Aktiviteter - 2003.

17 marts. kl. 19.30.

Generalforsamling i Bibliotekscaféen.

Den årlige generalforsamling
med dagsorden ifølge vore vedtægter.
Kaffe, Kage og lodtrækning.

Bagefter vises en stor buket lokalhistoriske billeder.

Bemærk - Indkaldelsen her i bladet !.

14 april. KL. 13 -16. Åben Hus i Rytterskolen.

Alle er velkomne til at bese stedet og få en lokalhistorisk sludder.
Til denne dag modtager vi gerne, evt. til låns, ting og sager,
som har lokalhistorisk interesse.

03 maj. Udflugt med Safaribussen Pris kr.100.

..... til den gamle Købmandsgård i Førsløv ved Haslev.
Der bliver også mulighed for et besøg på Gl.Køgegård.

22 august kl. 14.00 "Historiens Hus" i Avedørelejren.

(Bemærk datoen 22 aug. og ikke 12 maj, som tidligere annonceret)

Indvielse af Hvidovre Lokalhistoriske Arkivs nye domicil.
Dagen fejres bl.a. med udgivelse af "Hvidovre Billedbog".
Et værk med mange fotos fra Hvidovres svundne tider.

Siden Sidst.

v/ P.E.Hansen

d. 9 december "Klondyke uden Revolvere".
(Omtales i bladet).

Mødet d. 13 januar.

Lektor Bent Jørgensen kom fra "Institut for Navneforskning"
og fortalte om Navne og deres oprindelse.
Især danske stednavne blev belyst.
Aftenen var pænt besøgt og må siges at være vellykket.

d. 25 januar Dan 75 år. (Omtales i bladet)

Mødet d. 17 februar.

Arkæologen Benny Staal fortalte om et velbevaret lig fra
fortiden, fundet i en gletsjerspalte i Alperne.
Liget kan sammenlignes med vor egen "Grauballemand" og
som ligeledes er blevet undersøgt på kryds og tværs.
Foredraget kan være interessant for nogle, selvom det ikke
ligefrem er lokalhistorisk.

Soldatertid i Avedørelejren.

Karl Christensen ved P.E.Hansen

Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie (SFAH), har til formål at inspirere til og befordre studiet af arbejderbevægelsens historie. Selskabet har givet sin tilladelse til at jeg kan bringe følgende uddrag af Karl Christensens erindringer fra hans bog: "Ung (arbejder) i trediveerne", hvor følgende uddrag er hentet. Forfatteren var dengang ung kommunist og deltog senere i den spanske borgerkrig som han har beskrevet i andre bøger.

Hans oplevelser som soldat i Avedørelejren kan vel interessere nogen og henregnes som et led i Hvidovres lokalhistorie.

Bogen blev udgivet i 1994, kan lånes på biblioteket og stadigvæk købes hos velassorteret boghandlere.

Karl Christensen (Avedørelejren 1934 -35).

På Indkaldelsesordren, som lød på 6.a.a. (a.a. = artilleri afd.) i Avedørelejren uden for byen, stod, at jeg var overført til garnisonstropperne der. Jeg var spændt på at se, hvad det kunne være og om min hensigt med at blive revolutionær befalingsmand kunne realiseres ad denne vej.

Om formiddagen den 26 juni (1934), cyklede jeg, med tandbørste, barbergrejer og skiftetøj, som foreskrevet, ad velkendte Gamle Køgevej, og straks udenfor Toftegårds Plads, et par fabrikker og tømmerhandler, var jeg på landet igen. Kæmpe-skilte langs vejens venstre side reklamerede for både bygge- og strandgrunde til en krone pr. kvadrat-alen, men hvad skulle jeg med den slags nu?.

Måske en anden gang.

Kort efter benzintanken ved Harrestrupå-overkørslen svingede jeg ad Brostykkevej, højtnynnende: "Vi stiger, stiger og stiger, maskine og mand er et og alle propeller fortæller, at vi er på vagt for Sovjet!",".

Men forbi Fønixhusene, en række små ensartede villaer, ændrede jeg ubevist melodi. I det dejlige solskinsvejr begyndte jeg nu at synge "Ramona" på engelsk. Et par småbørn og en gammel mand så nysgerrigt efter mig og troede vel, at jeg var tosset.

Måske sang jeg den, fordi jeg inderst inde syntes bedst om den.

Helt ude for enden af Brostykkevej, ved en kaninfarm og en bondegård, måtte jeg ad den smalle marksti for at komme over til de røde kasernebygninger langs vejsvinget fra landsbyen Avedøre og ned mod venstrehøvdingen Estrups voldsystem fra århundredeskiftet. Der lå det som et nu træ- og buskklædt beskyttende bælte for hovedstaden nogle hundrede meter længere mod syd, kunne jeg se.

Hvor meget det så kunne beskytte?

Uden for indkørslen til lejren stod en skildvagt og svedte tran under en stålhelmet i sin tykke grå vadmelsuniform og med geværet ved fod. Han forklarede kort, hvordan jeg kom over til mødepladsen ved den sydligste bygning og rådede mig til at trække cyklen, hvis jeg skulle undgå skideballer af lejrchefen, en hr. overofficiant de Fine Hansen.

Bag kommandantboligen, en snes meter fra den tvedelte ud-kørsel, lå flag- og eksercerpladsen, hvor drejlsklædte jævn-aldrene baksede med to store dybgrønne blankpudsede ka- noner.

Det er faneme artilleri, mumlede jeg hen for mig og huskede en masse om voldsom kanonskyderi fra både russiske og amerikanske film. Gad vide om man fik med den slags at gøre, tænkte jeg håbe- fuldt.

Der var allerede kommet en snes andre unge fyre og snart var vi alle mødt op. En venlig befalingsmand i brunt tøj og en enkelt klat messing på skulderstropperne bød os velkommen, præsenterede sig som officiant Jørgensen og gjorde os sin- digt opmærksom på, at vi nu tilhørte 1.Feltartilleri-regiments garnisonstropper.

Vore navne og numre blev råbt op og vi stillede os i tur og or- den ind i det korte dobbeltgeled, hvorefter officianten næsten kammeratlig meddelte, at vi nu ville blive iklædt, få udleveret "Lærebog for Hærens menige", gevær og bajonet.

I løbet af en månedstid havde vi forhåbentlig lært tilstrække- ligt, så vi kunne forsvare lejren, hvis ellers nogen skulle finde på at angribe den, mens artilleristerne var på øvelse, føjede han til med et glimt i øjnene. Efter denne læretid ville vi blive

fordelt, få anvist arbejde i depoter, infirmeri og meget mere, så vi rutineret i tjenesten kunne hjemsendes sidst i december.

--
Avedørelejren bestod, foruden kanon og vogngarager, kostforplejning med marketenderi, infirmeri, befalingsmandsmesser, kommandantbolig, officersbygninger og vagtstue ved ind og udkørsel til Avedørevej mod Gl. Køgevej nede langs voldene, også af fire toetages rødstensbygninger med hver sine to gange seks belægningsstuer til hver fjorten soldater plus sergent- og korporalskamre. I bygningernes østender var indrettet firesædet vandskyllende toiletter, hvor man kunne hygge sig med en sludder og en smøg jævnlig afbrudt af den hygiejniske brusen under halepartiet. Hvis man altså var et par stykker eller tre.

De tre kasernebygninger var beregnet til, hver sommer i fem måneder at huse tre gange ca. halvandet hundrede mand til 1. Feltartilleriregiment.

De fordeles på .: en årgang, altså et batteri, fra 1.a.a tre lette 75 mm. hurtigskydende batterier, som ellers var hjemmehørende på Bådsmadsstræde kaserne på Christianshavn,

en årgang fra 2.a.a to 150 mm haubitser batterier og et 105 mm. kanonbatteri, hjemmehørende på Artillerivej kaserne på Amager og endelig en årgang med samme svære skyts fra 6.a.a, fast tilknyttet Avedørelejren her.

Såvel det lette batteri fra 1.a.a som de to tunge fra 2 a.a og 6 a.a bestod af fire stykker skyts, men med granater varierende fra ti til femoghalvfjerds kilo jern og sprængstof og med dertil svarende forskellig virkning. Så var man advaret, hvis en uforvarende skulle ramle ned i ens nærhed.

Vi otteogtyve mand blev indkvarteret i den sydlige og halvtomme bygning og fik udleveret hver to grå uniformer. En til økser og en til offentlig fremvisen, dertil støvler og drejlsstøj til arbejdsbrug og gevær med bajonet. Så nu kunne det private skyttekorps lige komme an.

Geværet, model 1889, var solidt og tungt med magasin til fem

patroner. Hvis krig kun drejede sig om at skyde med geværer, ville vi let kunne klare os, for dette var blandt de bedste i verden, som officiant Jørgensen lidt ironisk bemærkede. Det var jo dansk håndarbejde og derfor havde krav på respekt – hvor tungt det end var.

Det var Jørgensen, i en god mening kaldt "Fatter", som udbetalte os vores tidagesløn på fem kroner. Hos ham skulle vi anmode om nattegn og lørdag-søndags orlov og ellers komme til, hvis vi havde noget på hjertet.

I de første par uger stillede hver morgen en yngre lidt brysk sergent, som fik os lært både at ekcersere med geværet og opføre os med såkaldt militær anstand, altså at hilse strunkt med mekanisk drejen med hovedet mod hver "overmand" vi mødte og med hånden i en halvfems graders vinkel med lang-

fingern mod kasketknappen. Det havde vi en del skæg med, når vi i en stor rundkreds gik omkring sergenten, som stirrede fast på hver enkelt, indtil han fik gjort os begribeligt, at det var

højre hånd, man hilste med. I øvrigt var jo alle, fra underkorporal og opefter, "overmand".

Men det var "fatter", som cyklende fulgte os de to gange vi marcherede, så vidt muligt i takt, forbi den store ekcerserplads syd for lejren og ud langs voldene, over Køgevej til skydebanerne ned mod de flade Avedøre-strande. Omhyggeligt uddelte han de tre skarpe 8mm patroner til hver fra sin bagagebærer, og lod os så anvende den korte eksercits til at baldre skuddene af mod en skive eller en af mågerne ude over Køge Bugt, som vi hver især havde lyst til.

Efter denne "grundige" indlæring i de militære discipliner blev vi fordelt på faste jobs ved haveanlæggene, som hjælper ved infirmeriet, et lille tresengs hospital med en ældre sygeplejerske, som opvarterer i officersmessen eller som chauffør og hestepasser for lejrchefen og hans kønne datters rideheste. Hver efter sine kvalifikationer.

Selv havde jeg det held at skulle gøre depottjeneste og flytte omkring med lagrene af våben, lædertøj fra attenhundrede og
(forsat side 18.)

Formand DAN 75 år

Den 25 januar kunne vor formand, Dan Olsen, runde et skarpt hjørne. Det var nemlig dagen, hvor han kunne fejre sin femoghalvfjerdsindstyvende fødselsdag.

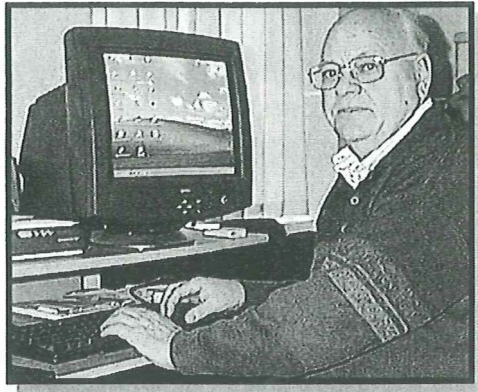

Foto.: Dan Olsen ved computeren...

Dagen blev fejret ved afholdelse af en reception i selskabslokalerne på Arnold Niensens Boulevard. Mange venner og bekendte var mødt op for at hilse på fødselaren, der veloplagt tog imod.

Dan er ikke nogen gammel mand, snarere en ældre herre, med "mange jern i ilden". Således er han, foruden vores formand, også formand for "Hvidovre Slægtsforskere", ligesom han tilbringer en del tid hos pensionisterne i "Nordlyset".

Vi kender ham også som en ihærdig guide, rundt i landskabet, på diverse ture med "Safaribussen", ligesom vi ved, at hvis elektronikken svigter, er det Dan, der ordner sagen.

Dan har dog meddelt, at han ønsker at koble lidt af, hvorfor han har valgt at trække sig fra formandsposten ved den kommende generalforsamling. Efter ni år ved roret mener han, at andre må overtage denne post.

Bestyrelsen beklager denne meddelelse, men mener at vi finder en anden post i bestyrelsen til Dan, så vi kan beholde ham mange år endnu.

Men derom senere.....PEH.

Indkaldelse til Generalforsamling

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Mandag d.17.Marts 2003. kl.19.30

Bibliotekscafeén Hvidovrevej 280.

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

24'nde ord. Generalforsamling

Dagsorden iflg. vedtægten.:

1. Valg af dirigent.
2. a. Formandens beretning.
2. b. Arkivets beretning.
3. Fremlæggelse af revideret regnskab.
4. Fastlæggelse af kontingent.
5. Behandling af indkomne forslag..
6. Valg af bestyrelsesmedl. og suppleanter.
7. Valg af revisor og revisorsuppleant.
8. Eventuelt.

Bestyrelsen består af 9 medlemmer, heraf 2 valgt fra kommunens udvalg for kultur og fritid.
Der skal i lige år vælges 4 og i ulige år 3 bestyrelsesmedlemmer.

År 2003 skal der altså vælges 3 medlemmer.
Suppleanter, vælges for to år.
Revisor og revisorsuppleant vælges for et år.

På valg er.: Per E.Hansen, Erling Groth,
Bent Christiansen.(ønsker ikke genvalg)
suppl.: 1 vakant

Revisor.: Jens Chr. Nielsen
suppl.: Inge Larsen.

Forslag til Vedtægtsændringer for Hvidovre Lokalhistoriske Selskab. Forelagt generalforsamlingen 2003.

§ 1. som hidtil.

§ 2. afsnittet.: Bestyrelsen består af ændres til .:
Bestyrelsen består af 7 medlemmer heraf 2 medlemmer
- valgt af og blandt Hvidovre Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg -
+ 2 suppleanter.

Valget af de 5 ordinære bestyrelsesmedlemmer og de 2 suppleanter
+ 1 revisor og 1 revisorsuppleant foretages af den ord. generalforsamling.

§ 3 og § 4. som hidtil.

§ 5. Hele afsnittet ændres til .:
De af generalforsamlingen valgte bestyrelsesmedlemmer vælges for
2 år ad gangen, således at der på lige år vælges 3, på ulige år 2.

2 suppleanter vælges for 1 år ad gangen.
Revisor og revisorsuppleant vælges for 1 år ad gangen.

Bestyrelsen konstituerer sig selv.

§ 6 og § 7. som hidtil.

PS. Ændringen består hovedsageligt i nedlæggelse af to ordinære bestyrelsesposter. Valget af suppleanter ændres fra 2 år til 1 år ad gangen.

Meningen er at effektivisere bestyrelsen med færre, men mere ansvarlige poster. De 4 ordinære bestyrelsesmedlemmer, skal hver især være ledere af diverse udvalg, sammensat af interesserede medborgere, med reference til formanden.

Bestyrelsen består herefter af 5 medlemmer + 2 suppleanter og 2 bestyrelsesmedlemmer valgt fra Kommunens Kultur- og Fritidsudvalg.

hvidkål, uniformer og drejlsstøj i en duft af naftalin oppe på lofterne, men hvor der i øvrigt herskede en orden, som i de bedste store bagerier.

(bem. Karl Christensen var udlært bagersvend.)

Min arbejdsleder, hr. overofficiant Klug, med to messingklatter eller rosetter i skulderstropperne, var et ældre firkantet og næsten altid smilende mandfolk, som ret hurtigt fik røbet en næsten sikker familiær forbindelse med en højtstående kejserlig general, hvis oprindelige tyske navn, han dog havde fået fordansket.

Vi kom fint ud af det sammen, han kaldte mig Kris, aldrig ved nummer, som det jo ellers hørte til indenfor militæret, altså fra oven og nedefter, og skulle jeg ved et "uheld" komme til at sige "von Kluck", dog efterfulgt af hurtigt "undskyld hr. overofficiant", så jeg i hans venlige grå øjne nærmest en taknemlig bebrejdelse. Mindst to gange i timen kommanderede han "Røg"!, og så troppede jeg bagefter ham ud på cementtrappen for at puste naftalugten ud og suge ren luft i lungerne, han gennem en cerut, jeg gennem en pipe tobak.

Selvom jeg befandt mig rimelig godt i det lidet militære driver-tilværelse, flere af kammeraterne ville forståeligt nok hellere hjem til det arbejde, de havde været heldige at have haft før indkaldelsen, var det jo ikke lige det, jeg havde ventet mig af tjenestetiden.

Det kunne godt pine mig at se artilleristerne tumle med kanoner eller haubitserne på eksercerpladsen, eller se dem køre ud til øvelser med skytset hægtet – eller prodset på de svære lastvogne.

En dag tog jeg mod til mig og spurgte "von" Klug, hvordan det mon lå med chancerne for at komme på artilleriets befalingsmandsskole, for sådan én som mig. Han lyste op i sit sunde rødmossede ansigt og udtrykte en oprigtig glæde over, at der dog blandt ungdommen var nogle som ville dygtiggøre sig i forsvaret for deres land.. Man vidste aldrig, hvornår der ville blive brug for det. I øvrigt burde jeg nok snakke med officiant Jørgensen om den sag. Han kunne nok bedre huske det der med at søge og ville sikkert gerne hjælpe med sådant noget. Flink som han var.

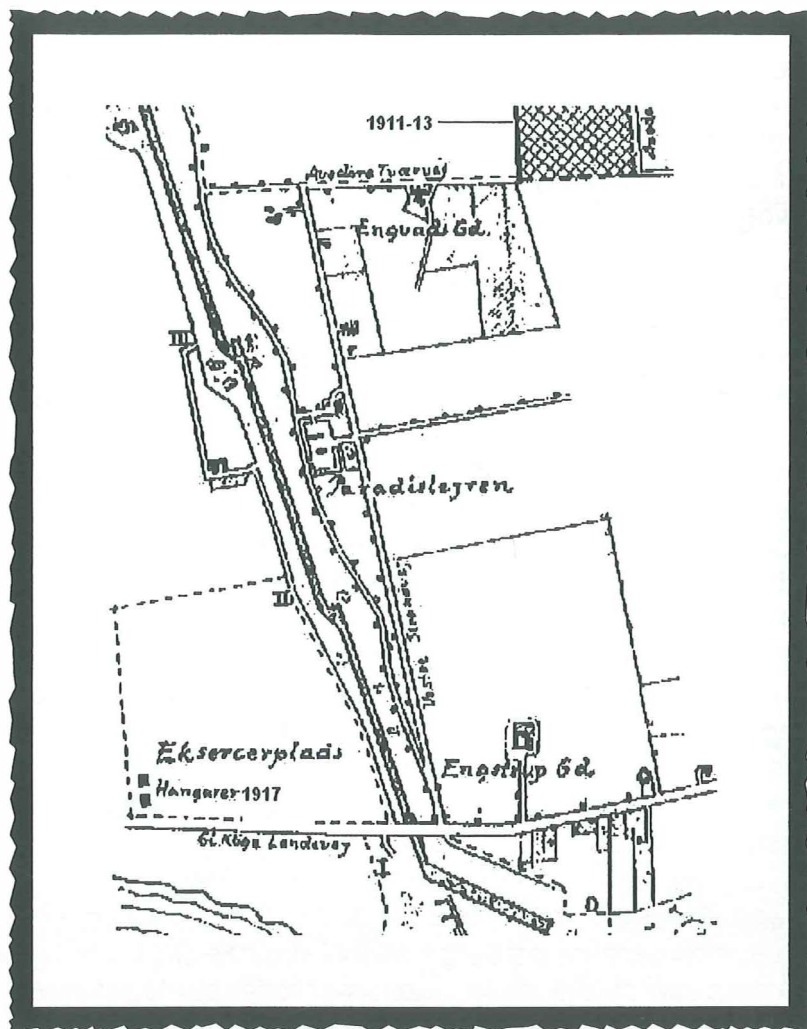
Resultatet af samtalen med officiant Jørgensen og andre blev, at jeg skulle møde som konstabelrekrut d. 13.5.1935 ved 6 a.a's tredie batteri, kanonbatteriet, de ordinære fem måneder, for derefter at gennemgå artilleriets befalingsmandsskole i Bådsmannsstræde fra 13 oktober samme år.

Tilbage til lejren d. 12.5.1936 for at deltage i oplæring af nye rekrutter og derefter på sergentskole om efteråret. Med gode karakterer på denne skole, især i militær anstand, altså den rette opførsel i alle henseender.

Siden hen som oversergent, med de tre vinkler og en knop over, stod muligheden som officersaspirant på Frederiksberg Slot mig åben.....

(beretningen forsætter i bogen med andre oplevelser. red.)

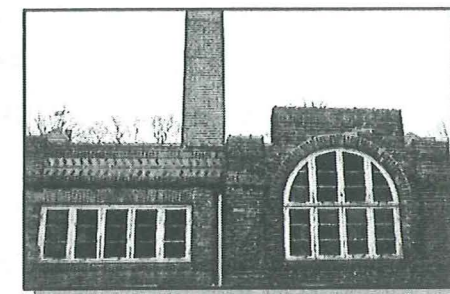
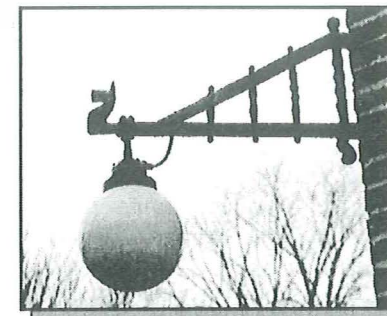
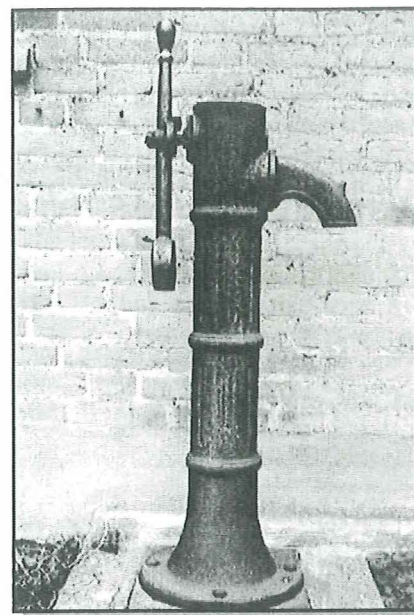
Avedøre Lejrens beliggenhed fra 1912.

I det krydsskraverede område opførtes lejren ved Avedøre 1911-1913.
I 1917 blev der opført tre træhangarer i det sydøstlige hjørne ved
St. Kjøge Landevej.

En blev senere sløffet under en omlægning af Landevejen.

Kilde: Livgardens Historiske Samling, København.

Billederne, der illustrerer Karl Christensens artikel, er fra februar 2003.
Fotografen er Anna Lavsén, som for tiden beskæftiger sig med forskellige
opgaver for Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv.

Skodder på Hovedvægten	side 01.
Indgange	side 03.
Hovedindgangen og Kommandantboligen ..	side 05.
Gymnastikhuset	side 06.
Belægningsbygning	side 07.
Artillerimagasin	side 08.
Smedie, Stald og Sadelmagerhus	side 09.
Kostforplejningen	side 10.
Kompagniadministration	side 11.
Infirmeri	side 18.
Udkørsel	side 24.
Her på siden.: Vandpumpe, Lampe og Badeanstalt.	

ANNONCE

Til at indgå i en gruppe af aktivister / kustoder, søger vi frivillige til forskellige interessante opgaver for Lokalhistorisk Arkiv.

Opgaverne kan f.eks. være kustoder ved udstillinger eller aktiviteter ved Befæstningsdagen o.m.a.

Lønningen er glæden ved at se noget lokalhistorisk lykkes og ikke at forglemme det sociale samvær med ligesindede.

Henvendelse til: **Benny Riisager**
Tlf.: 36782968
e-mail: briisager@vip.cybercity.dk

Tegning: Kirsten Schønnemann

Hangarens Vener's hangar

KLONDIKE UDEN REVOLVERE

Hvidovre 1900 - 1929.

Hans Chr. Thomsen

Årene fra 1900-1929 er nogle af de mest spændende i Hvidovres nyere historie. det var i de år, at en hel kultur blev udskiftet med en anden, og Hvidovre kom til verden som forstad. Historien om den fødsel er fuld af sammenstød og tilpasningsvanskeligheder mellem tilflyttere og fastboende, der tjente tykt med penge ved at sælge Hvidovre stykvis og de nybyggere der, der strømmede til kommunen for at sætte deres beskedne huse op på den gamle bondejord.

Kontrasterne var også til at få øje på i sognerådet, hvor de politiske højre og venstrekræfter prøvede magten på hinanden og kommunen under stort rabalder. Og blandt alle de små handlende og de mange lokalaviser, der fulgte i hælene på nybyggerne, var konkurrencen hård og handlede om overlevelse.

Den ny tid elektrificerede Hvidovre og telefonen kom til byen sammen med nye veje og kloakker. Pendlerne fik busser, og foreningerne mødtes på de nye restauranter, der også fungerede som forsamlingshuse. Børnene kom på den nye skole, hvor de fik lært deres ABC med eller uden spanskrør. Fælles for alle aktørerne var, at denne mærkelige gestalt, som samtiden kaldte for "landkommune med bymæssig bebyggelse" - var noget som skulle læres. Det var en helt ny type by, der så dagens lys, og i øvrigt den type, som rummer flest borgere i dagens Danmark.

Så kom den endelig.

Ovenstående tekst kan læses på omslaget af bogen vi ventede så længe. Forskellige hindringer har forpurret udgivelsen indtil flere gange, men ved en reception d. 9. december 2002 i Rytterskolen kunne Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv endelig præsentere værket.

Forfatteren Hans Chr. Thomsen, har endnu engang bevist, at han kan fortælle om Hvidovres fortid, så det både er interessant og underholdende.

Der er god grund til at klappe i hænderne og ønske tillykke. Bogen bør findes på reolen hos alle, der er interesseret i vor lokalhistorie. Den kan købes på Lokalhistorisk Arkiv eller på Hvidovres Biblioteker. Bogen er på 176 sider og rigt illustreret. Pris kr. 120,- .